

Kertomus

kaivauksista Hämeenlinnan Kirstulan rantakalmistossa 15 - 17. 6. 52.

Tarkastuskäynnillään Hämeenlinnassa esihistoriallisen osaston intendentti, fil. kand. J. Leppäaho totesi, että Kirstulankärjessä olevia hautaraunioita oli omavaltaisesti pahoin kaiveltu. Koska niitä uhkaa jatkuvasti vaara, määräsi Muinaistieteellinen Toimikunta minut tutkimaan kaksi pienintä röykkiötä. Suoritin asianmukaiset kaivaukset 15 - 17. 6. 1952.

Rantakalmiston pienimmän raunion (Sarasmon inventointikertomuksessa raunio a), joka on nykyisin Hämeenlinnan kaupungin aluulla, kuten kaksi suurintakin rauniota, keskelle oli kaivettu melkein pohjaan asti ulottuva kuoppa. Kertomuksessaan Sarasmo mainitsee, että tallimies Teemu Niemelä oli kaivanut tämän uhrikivistä n. 20 metriä länteen olevan raunion keskustaa ja löytänyt siitä saviastianpaloja. Itse hän ei löytänyt koekaivauksissaan siitä mitään erikoisempaa. Sarasmon kuvaus rauniosta osoittautui oikeaksi. Se oli melko säännöllisen pyöreä, lähes 4 x 4 metrin laajuinen ja n. $\frac{1}{2}$ m korkuinen. Se oli koottu pienistä, nyrkinkokoisista ja vähän suuremmista kivistä, joiden täyteenä oli nokista hiekansekaista multaa. Pohjalla oli hajallaan suurempia 30 - 50 cm pituisia kiviä. Suurin kivi, joka oli n. 80 cm pituinen, oli raunion keskustasta vähän länsilounaiseen. Ainoiksi löydöiksi jäivät saviastianpalat. Niitä tavattiin kolme, kaikki eri neljänneksistä, pohjapala kaakkoisesta, pieni reunapala lounaisesta ja suurempi luoteisesta. Mitään jälkiä poltetuista luunpalasista ei havaittu. Täten jäi toteamatta, että tutkittu raunio oli hautaraunio, vaikka se sellaista rakenteeltaan täysin muistuttikin. Kaivausten jälkeen raunio palautettiin sellaiseen kuntoon kuin se ennen vandalismin kohteeksi joutumistaan on todennäköisesti ollut.

Toinen raunio, joka sijaitsee kaupungin rajan ulkopuolella, ei vaikuttanut ensinkään hautarauniolta. Sarasmokaan ei ole lukenut sitä hautaraunioiden joukkoon. Siinä oli soikealla, n. 5 x 4 metrin laajuisella alalla kerros hyvin suuria kiviä, jotka kaikki olivat osittain näkyvissä. Niiden välissä ja alla oli peltomullan tapaista vahvaa ruokamultaa, jossa oli siellä täällä muutamia nyrkinkokoisia kiviä. Täytemaa oli erilaista kuin hautaraunioissa, eikä se sisältänyt mitään tavallisesta peltomullasta poikkeavaa. Kivet ovat nähtävästi vieritettyt ympärillä olevasta pellostä,

joten kyseessä oli ilmeisesti vain tavallinen peltoraunio. Varojen säästämiseksi ei sitä tutkittu yhtä perusteellisesti kuin hautaraunioita. Suurten kivien siirtäminen käytettävissä olevin miesvoimin olⁱsikin ollut mahdotonta.

Hausjärvellä kesäkuun 23 päivänä 1952.

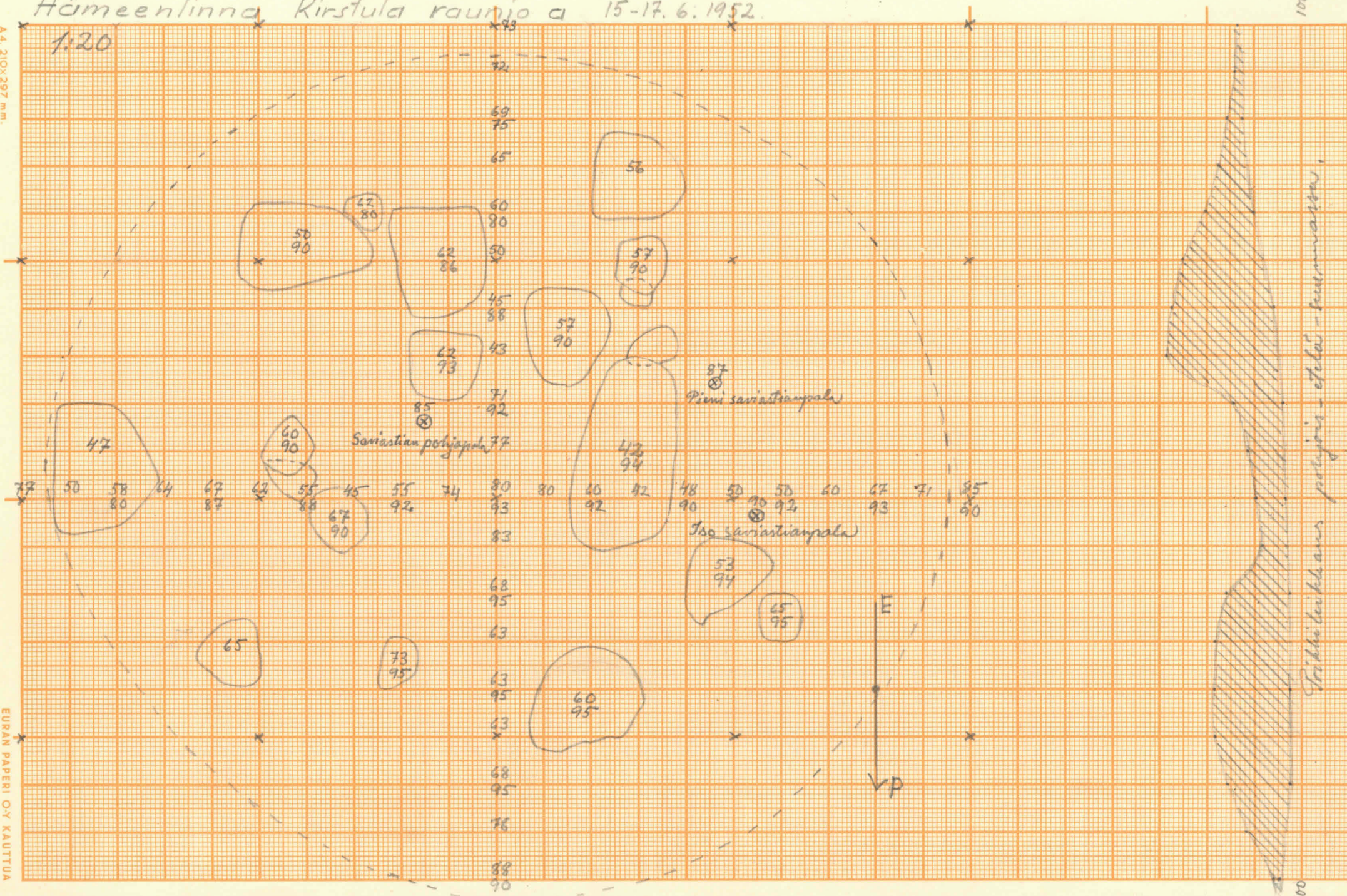
Oiva Keskitalo

Hämeenlinna Kirstula raunio a 15-17.6.1952.

1:20

A.4. 210x297 mm.

EURAN PAPERI OY KAUTTUA

Sirkkeliikkaur polijonin - etelä - laudunrauta

Hämeenlinna Kirstula, pellolta koottua kivikkoga

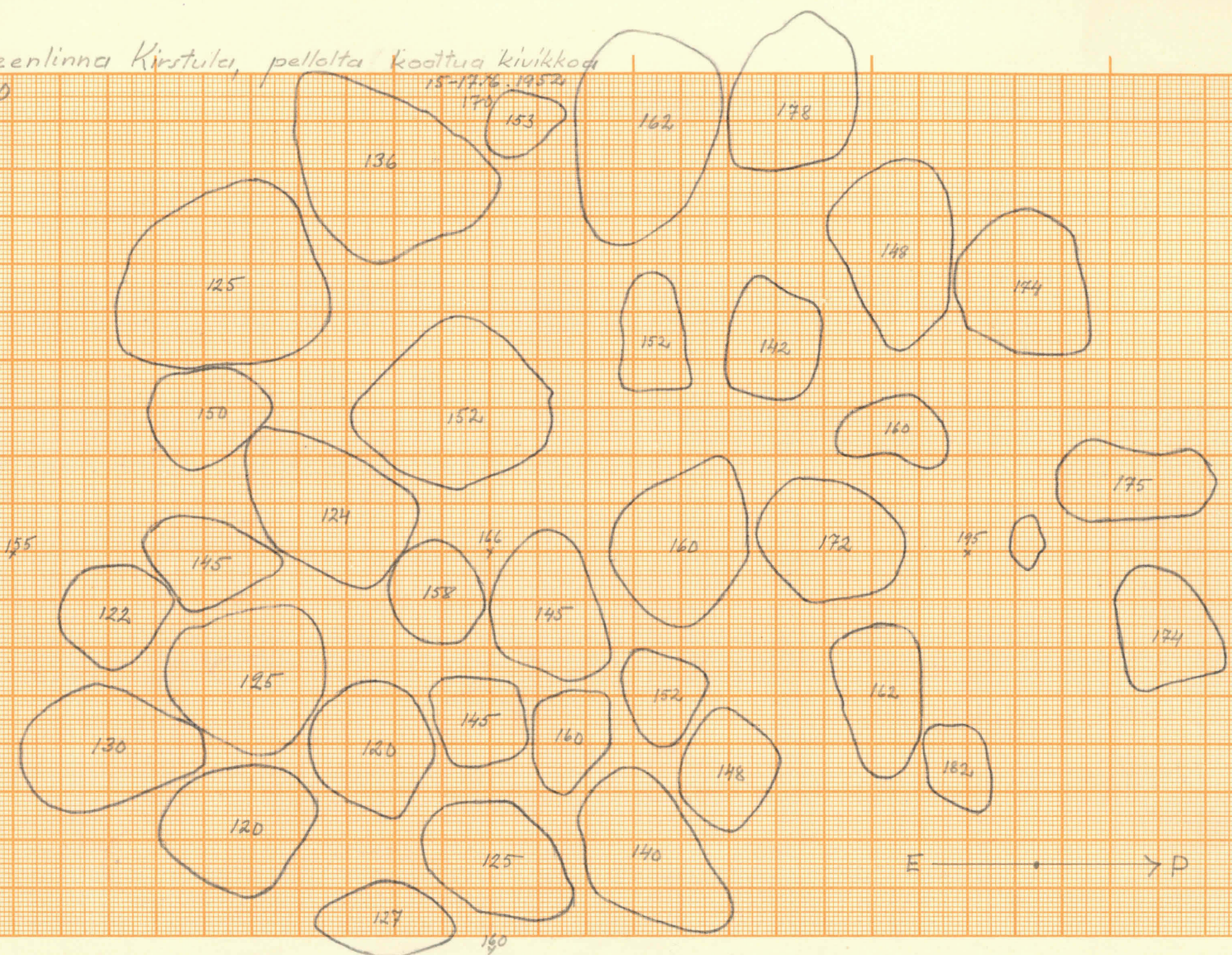
1:20

15-17.76.1952

170

A 4 210x297 mm.

EURAN PAPERI OY KAUTTUA

Hämeenlinna, KIRSTULA, rantakalmisto.

Yleiskuva KIRSTULAN rantakalmistosta lännestä päin. Vasemmalla peltorauunis, taustalla keskellä rannio B ja oikealla rannio A. Niiden välistä näänvöittävä rannio C.

Yleiskuva KIRSTULAN rantakalmistosta lännestä päin. Vasemmalla rannio B, oikealla edessä rannio A ja sen takana rannio C, keskellä uhrihiiri.

Rannio A ennen kaivamista pohjoisesta päin.

Rannio A ennen kaivamista etelästä päin kuvattuna.

Rannio A ennen kaivamista lännestä kohti kuvattuna

Rannio A haivettuna, polyjalivat paikoillaan. Kuvattu etelästä päin.

Rannio A tutkittuna, polyjalivat paikoillaan, kuvattu luoteesta.

Peltorannio. Kuva otettu pohjoisesta kohti.

Peltorannio, kuvattu etelästä.